

Opvolging aanbevelingen 'Kapseizen beunschepen'

Publicatiedatum rapport: 28 april 2016

Over het rapport

In 2015 kapseisden op de Westerschelde twee beunschepen kort na elkaar op dezelfde locatie en onder dezelfde omstandigheden. Beide schepen kapseisden terwijl zij werden beladen met spuitvand vanaf een zandzuiger. De schipper van het beunschip Rick kwam bij het kapseizen om het leven. Twee andere opvarenden werden gered. De bemanning van het beunschip Willem kon zich op tijd in veiligheid brengen.

De Rick en de Willem waren beide omgebouwd van beunduwbak tot beunschip. Uit het onderzoek 'Kapseizen beunschepen' volgt dat bij de ombouw van de twee beunschepen te weinig rekening is gehouden met risico's bij het verladen van spuitvand op open water. De stabiliteit en de sterkte van de twee schepen bleken onvoldoende gegarandeerd voor de activiteiten waarvoor de schepen werden ingezet. Daarnaast was de Willem niet sterk genoeg voor het varen op open water.

Achterliggende oorzaken

Het onderzoeksrapport wijst drie achterliggende oorzaken aan:

- In de beunschepenbranche zijn onvoldoende prikkels aanwezig om uit eigen beweging invulling te geven aan wet- en regelgeving als deze niet expliciet als norm is voorgeschreven. Zo blijkt een open norm als de eis dat de stabiliteit van binnenvaartschepen in overeenstemming moet zijn met het doel waarvoor de schepen bestemd zijn in deze branche niet te werken. Eigenaren van beunschepen en certificerende instellingen pakken veiligheidsrisico's pas aan als deze vertaald zijn in expliciete eisen.
- Certificering blijkt geen voldoende waarborg voor de veiligheid van beunschepen bij het varen en verladen van spuitvand op open water. Bij de certificering wordt alleen gekeken naar die onderwerpen die zijn uitgewerkt in wet- en regelgeving. Hierdoor zijn voor beunschepen die spuitvand laden op open water stabiliteit en sterkte geen onderwerpen van onderzoek.
- Het beleid in de binnenvaartsector is gericht op de eigen verantwoordelijkheid van de sector. De Onderzoeksraad mist hier de reflectie op hoe betrokkenen gestimuleerd kunnen worden om de aandacht voor veiligheidsrisico's te verhogen. Er wordt voorbij gegaan aan de aanwezige bedrijfscultuur in de sector die niet past bij benadering gericht op eigen verantwoordelijkheid van ondernemers. De sector wordt zo niet genoeg gestimuleerd om aandacht te besteden aan de veiligheid van beunschepen.

Eindconclusie

Bij de ombouw van binnenvaartschepen tot beunschepen wordt onvoldoende aandacht besteed aan de sterkte en stabiliteit van deze schepen. Certificaten die de Inspectie voor

Leefomgeving en Transport (ILT) afgeeft vormen bovendien geen garantie dat het schip veilig is om te werken op open water. Omdat sprake is van open normen moet de concrete invulling in de praktijk plaatsvinden, waarbij de toepassing wordt afgestemd op het gebruik van het schip. Deze open normen moeten in de praktijk worden geconcretiseerd teneinde de veiligheid in de binnenvaartsector te verbeteren.

Aanbevelingen, reacties en conclusies m.b.t. opvolging

Aan de minister van Infrastructuur en Milieu:

Breng een proces op gang waarin de Inspectie Leefomgeving en Transport, in samenwerking met eigenaren van schepen, verzekeringsmaatschappijen en brancheverenigingen in de binnenvaart, de veiligheid van beunschepen die spuitzaand verladen op open water waarborgt door ervoor te zorgen dat bij de verbouw aan of ombouw tot een beunschip de stabiliteit en sterkte gecontroleerd worden en er rekening gehouden wordt met het gebruik op open water.

Reactie

De minister voor Infrastructuur en Milieu heeft op 7 november 2016 gereageerd op deze aanbeveling. Zij onderschrijft de aanbeveling en onderstreept daarbij het belang in gezamenlijkheid in gesprek te gaan teneinde de veiligheid van beunschepen te vergroten. De ILT neemt het voortouw om dit proces op te starten. De minister noemt drie concrete stappen die reeds in gang zijn gezet:

- Er is overleg met de sector over hoe de veiligheid van beunschepen beter gewaarborgd kan worden.
- De ILT bespreekt met de sector hoe de bewustwording van de risico's rond stabiliteit bij (het laden van) beunschepen groter moet worden.
- De ILT heeft de certificerende instellingen in de binnenvaart gevraagd met een voorstel te komen hoe schippers beter rekening kunnen houden met de stabiliteit van beunschepen.

Naar aanleiding van de reactie van de minister is er contact geweest met het ministerie voor nadere informatie. Uit de nader verstrekte informatie komt naar voren dat de ILT gesprekken heeft gevoerd met de sector en certificerende instellingen naar aanleiding van het rapport. Hierin werd geconcludeerd dat met name op het vlak van bewustwording in de sector veiligheidswinst te behalen is. Om de bewustwording binnen de sector te vergroten is een expertgroep opgericht onder leiding van de sector. De expertgroep heeft geconcludeerd dat het gevaar met name in het gedrag van schippers zit, en niet zozeer in de techniek. Om die reden vindt de ILT het belangrijk dat aan bewustwording binnen de sector wordt gewerkt.

Daarnaast heeft de ILT het onderwerp besproken met de keuringsinstanties. Uit dit gesprek kwam naar voren dat men het grootste probleem ziet in het wegvaren na laden zonder eerst droog te pompen.

De ILT liet tevens weten de keuringsinstanties te hebben gevraagd stabiliteitsberekeningen uit te voeren na verbouw of ombouw van een schip tot beunschip. Er bestaat geen overzicht van het aantal schepen dat sinds de publicatie van het rapport is omgebouwd of verbouwd tot beunschip, noch van het feit of bij deze schepen de gevraagde stabiliteitsberekeningen zijn uitgevoerd.

Conclusie over opvolging

De minister laat in haar reactie weten de aanbeveling te onderschrijven. Uit de reactie blijkt dat wordt overlegd hoe de stabiliteit van beunschepen verbeterd kan worden. Het aanbevolen proces is daarmee in gang gezet. De Onderzoeksraad merkt op dat vergroten van het bewustzijn over de risico's een belangrijke bijdrage kan leveren aan de veiligheid van tot beunschip omgebouwde schepen. Daarbij verdient het aandacht om ook de technische conditie van deze schepen bij de ombouw of verbouw niet uit het oog te verliezen. Aangezien er in de praktijk vaak weinig handelingsperspectief is als het schip instabiel wordt, is het van belang dat op voorhand aandacht wordt besteed aan de sterkte en mate van stabiliteit van het schip gelet op het verladen van spuitzand op open water. Deze component van de aanbeveling van de Raad verdient in het verdere proces nog serieuze aandacht.